

Zápis z jednání Valného shromáždění Společnosti pro hospodářské a sociální dějiny ČR, vědeckého spolku, asociovaného k Radě vědeckých společností ČR

dne 29. listopadu 2022 na Fakultě elektrotechnické ČVUT v Praze – v Historické laboratoři (elektro)techniky,

Technická 2, 166 27 Praha 6, v místnosti č. 80 – zasedací síň děkana FEL, od 13h00 do 17h10

Přítomni podle prezenční listiny:

prof. PhDr. Marcela Efmertová, CSc., PhDr. Jan Hájek, CSc., PhDr. Ľudovít Hallon, DrSc., Mgr. Tomáš Gecko, Ph.D., PhDr. Miloš Hořejš, Ph.D., Mgr. Martin Dominik Hrtus, prof. PhDr. Ivan Jakubec, CSc., prof. PhDr. Eduard Kubů, CSc., Mgr. Daniel Kyselka, PhDr. Jaroslav Láník, CSc., Ing. Jan Mikeš, Ph.D., PhDr. Jiří Novotný, CSc., prof. Ing. Václav Průcha, CSc., PhDr. Miroslav Sabol, Ph.D., Ing. Jiří Sedláček, PhDr. Helena Sedláčková, Ph.D., doc. PhDr. Jiří Šouša, CSc., Mgr. Lenka Vrchatová, PhDr. Roman Zaoral, (dále jsou všichni jednající uváděni bez titulů)

PROGRAM ZASEDÁNÍ:

ODBORNÝ PROGRAM:

Prof. PhDr. Milan Hlavačka, CSc., Historický ústav AV ČR a Filozofická fakulta Univerzity Karlovy Praha
Etika historické práce v éře společenské přeměny (česká historiografie po roce 1989).

INFORMACE Z ČINNOSTI SHSD ČR:

1. Výroční zpráva SHSD ČR za rok 2022 a informace z Rady vědeckých společností AV ČR.
2. Účast na kongresech a mezinárodních konferencích (WEHC 2022 Paris, Světový kongres historiků Poznaň 2020/2022, 12. sjezd českých historiků a historiček na UJEP v Ústí nad Labem aj.).
3. Hospodářské dějiny / Economic History – časopis SHSD ČR.
4. Administrativní záležitosti – přihlášky nových členů a členské poplatky v SHSD ČR.
5. Různé

Průběh zasedání:

Předsedkyně SHSD ČR, Marcela Efmertová, přivítala přítomné a poděkovala za jejich fyzickou účast na jednání Valného shromáždění SHSD ČR a zároveň poděkovala děkanovi FEL ČVUT v Praze, panu prof. Mgr. Petru Pátovi, Ph.D., za zapůjčení zasedací místnosti.

Prof. Milan Hlavačka pronesl svoji přednášku, o které se v plénu živě diskutovalo. Do diskuse se zapojili zejména E. Kubů, P. Dufek, M. Efmertová, J. Hájek, Ľ. Hallon, H. Sedláčková, J. Šouša, D. Kyselka. Přednáška bude publikována v nejbližším čísle *Českého časopisu historického*.

Ad 1) a Ad 2) Výroční zpráva SHSD ČR za rok 2022 a informace z Rady vědeckých společností AV ČR a Účast na kongresech a mezinárodních konferencích (WEHC 2022 Paris, Světový kongres historiků Poznaň 2020/2022, 12. sjezd českých historiků a historiček na UJEP v Ústí nad Labem aj.).

M. Efmertová uvedla, že se práce SHSD ČR se v roce 2022 zaměřila především na tři velká shromáždění, z nichž dvě byla zahraniční a jedno domácí. Jednalo se především o domácí 12. sjezd českých historiků v Ústí nad Labem v září 2022 a o zahraniční 23. sjezd WEHC v Paříži v červu 2022 a 23. světový sjezd historiků v Poznani v srpnu 2022.

Zastoupení českých odborníků na těchto významných jednáních bylo následující:

- **12. sjezd českých historiků Ústí nad Labem**

Dne 21.9.2022 odpoledne od 12h00 do 17h45

Panel 39 – Hospodářské dějiny 21. století: Směřování a vize oboru I

Garanti panelu (podle abecedy): prof. Marcela Efmertová, prof. Eduard Kubů

Příspěvky:

1. Moderní hospodářských dějiny v 21. století: Směřování a vize oboru. Úvodní slovo (E. Kubů, J. Šouša, B. Štolleová)
2. Symbióza hospodářských a kulturních dějin (I. Jakubec, J. Štemberk)
3. *Produktgeschichte* v průsečíku hospodářských, sociálních a kulturních dějin (M. Jemelka, O. Ševeček)
4. Stav a vize oboru hospodarskych dejin v 21. storočí v slovenskej historiografii (L. Hallon)
5. Depersonifikovaná analýza – či sentimentální vyprávěnka? Mezi *kleiómetrií* a postmoderním příběhem (J. Hájek)
6. Průmyslová špionáž, bezpečnost a konkurenceschopnost: hospodářské vyzvědačství během velké hospodářské krize v ČSR (T. Gecko)
7. Nabídka versus poptávka. Možnosti a limity fondů podnikových archivů (Š. Janotová)
8. *SketchEngine* a jiné kvantitativní nástroje v historickém výzkumu: na příkladu účetní terminologie (P. Slavičková)
9. Hledání badatelských cest k uplatnění kalibru LIP R 25 ve výrobě Chronotechny 1945–1958 (D. Hamr)
10. Všetko v appke? Možnosti výskumu, prezentácia výsledkov vo verejnom priestore. Príklad z oblasti dejín dopravy (M. Ďurčo)
11. Výrobní družstva: méně frekventované téma českých hospodářských dějin (na příkladu obuvnických družstev za první světové války), (S. Herc)
12. Ekonomické mezníky elektrotechniky a informatiky po roce 1945 (M. Efmertová, J. Mikeš)

Jednání bylo rozděleno do tří bloků, odezněly všechny referáty a přinesly množství nových poznatků a možných komparací. Účastníci P39 se dohodli na publikování příspěvků v recenzovaném vědeckém časopise *Hospodářské dějiny/Economic History* s dodáním příspěvků do redakce do **31.1.2023**.

- **19th World Economic History Congress (WEHC) Paris 2020/22, Francie, ve dnech 25.-29. června 2022 (www.wehc2022.org)**

Česká účast se sestávala ze sekce doc. A. Doležalové (PA.044 | Despite the Iron Curtain: Exploring Models of Economic History Evolution in the East-West Perspective , spolu s Catherine Albrecht Ohio Northern University) a z účasti v dalších paralelních sekcích (prof. E. Kubů a dr. B. Štolleová) a M. Efmertové a J. Mikeše v sekci PA.126 | Energy & Inequality: access and labour in Modern Europe (kterou řídila Marta Musso z KTH Royal Institute of Technology, Švédsko, a Léonard Laborie z CNRS IRICE Paris) s referátem (viz [https://www.wehc2022.org/general-program?type\[\]=1](https://www.wehc2022.org/general-program?type[]=1),

<https://www.wehc2022.org/sessions/parallel-sessions>,

<https://www.wehc2022.org/program-details/energy-inequality-access-and-labour-in-modern-europe>) - *Health and safety in electro-technical jobs in Czechoslovakia: inequality measures in electric engineering in the interwar period*

Charakteristika PA 126: Energie a nerovnost jsou pravděpodobně hlavními problémy počátku 21. století. Studie o energiích a nerovnosti se staly dvěma hlavními oblastmi výzkumu současných historiků a sociálních vědců. To bylo podníceno jednak úlohou, kterou hrají energetické zdroje a ovlivňují tak změnu klimatu, a jednak důležitými poznatky o rostoucí globální nerovnosti publikovanými v posledních letech. Masová spotřeba a změna klimatu vynesly do popředí propojení mezi těmito dvěma tématy, a to jak v mikro, tak v makro měřítku. Vztahy mezi energetickými systémy a nerovností kladou důležité otázky pro současné vládnutí, přesto nejsou novinkou dneška, ale spíše jedním ze základních témat dějin. Panel si klade za cíl zhodnotit několik důležitých vztahů mezi energetickým průmyslem a nerovnostmi se zaměřením na přístup k energiím, rozvoji, pracovním podmínkám i pohlaví jako osy nerovností, které jsou ovlivněny energetickými systémy.

- **23ème Congrès International des Sciences Historiques (ICHS Poznań 2020/2022), ve dnech 21-27.08.2022, Poznań, Polsko (<https://ichs2020poznan.pl/fr/>).**

Česká účast v oboru hospodářských dějin se uplatnila především v **Table ronde No 10**, který se konal 24.8.2022 v čase 9h00–13h00, a to jak formou fyzické účasti (prof. M. Hlavačka, Mgr. D. Hamr, Ing. J. Sedláček), tak on-line konferencí (prof. M. Efmertová, prof. E. Godelier, prof. Y. Bettahar, prof. M. Figeac). Téma TR No10 bylo následující: ***Les élites nobiliaires et la promotion de l'industrie en Europe (XVIIIe-XXe siècles)*** a TR No10 řídili M. Figeac a M. Efmertová.

Příspěvky:

Michel Figeac (France, Université Bordeaux Montaigne), *Noblesse et innovation économique au siècle des Lumières.*

Éric Godelier (France, École polytechnique de Paris), *Comment traiter de la nationalité en histoire des entreprises : quelques pistes de réflexion.*

Milan Hlavačka (République tchèque, Institut d'histoire de l'Académie tchèque des sciences, Prague), *Les Ringhoffer, une famille d'entrepreneurs anoblis (en anglais).*

Marcela Efmertová (République tchèque, Université polytechnique de Prague), *František Křížík, membre de la Chambre haute du Parlement (Panská sněmovna), et l'électrification des Pays tchèques.*

Alain P. Michel (France, Université d'Evry-Univ Paris Saclay), *Bouleversements parmi l'élites des ingénieurs français au milieu du XXème siècle : pistes de réflexion.*

David Hamr (République tchèque, Université polytechnique de Prague), *Theodor von Liebig and the beginnings of motoring in the Liberec region (en anglais).*

Yamina Bettahar (France, Université de Lorraine - l'Ecole Nationale Supérieure en Génie des Systèmes Industriels), *Étudiants étrangers en France. L'Émergence de nouveaux pôles d'attraction au début du 19e siècle.*

Probíhající a další konference, jejichž oběžníky v roce 2022 Výbor SHSD ČR obdržel (většinou se účastnili doktorandi):

24. – 25. 11. 2022

**Předindustriální technické provozy jako kulturní dědictví a poselství pro současný svět
Národní muzeum v přírodě – Valašské muzeum v přírodě, Rožnov pod Radhoštěm**

24.-25.11.2022

Fleuves industriels

Université de Rouen Normandie

3. – 4. 11. 2022

**The League of Nations: The First Global Peacekeeping Organization in the Changing World – Interdependencies and Reflexions
International conference**

24. – 25. 10. 2022

Podnikatel versus kapitál – kapitál versus podnikatel

Dvě tváře jednoho vztahu ve střední Evropě 19. a 20. století

Národní technické muzeum ve spolupráci s Ústavem hospodářských a sociálních dějin FF UK

28. – 29. 4. 2022

Družstva, družstevní elity a politika ve střední Evropě 2. poloviny 19. a první poloviny 20. století

Vědecké sympozium o družstevnictví, které se bude konat 28. – 29. 4. 2022. v Praze, bude realizováno s podporou projektu Grantové agentury ČR, č. GA20-15238S (2020–2022) Družstevnictví a politika za první Československé republiky.

Historický ústav AV ČR a Národní zemědělské muzeum Praha

M. Efmertová ke konferencím uvedla, že se konaly opožděně kvůli pandemii Covid-19 a uskutečnily se proto s cca 2letým zpožděním. Své postřehy ke kongresu WEHC v Paříži přednesl E. Kubů. Podle jeho názoru se důraz v historickém výzkumu přenesla zejména na asijské a africké země, tj. je možné sledovat přesun pozornosti mimo Evropu. Metodologicky podle něj byly příspěvky v jeho sekci méně podnětné. Přesun zájmu historiků mimo Evropu potvrdil i pan dr. R. Zavoral. Dále uvedl, že se domnívá, že se v současnosti hospodářským dějinám věnují víc ekonomové než historici. Tento posun zaznamenala i M. Efmertová, která dále uvedla, že sekce, ve které na WEHC působila, byla metodologicky novátorská se zcela novými badatelskými výsledky a že byla i velmi aktuální vzhledem k současným energetickým problémům ve vztahu k válce na Ukrajině. Zároveň uvedla, že na mnohých kongresech se objevuje snaha o zařazení co největšího množství sekcí a příspěvků, bez jejich výraznější provázanosti na téma kongresů. Milan Hlavačka informoval, že další kongres WEHC se bude konat ve Frankfurtu nad Mohanem.

Výběr ze zajímavých publikací

HOŘEJŠ, Miloš (ed.). **Pod značkou Made in Czechoslovakia. Invence ve službách Československého zahraničního obchodu a průmyslové výroby v letech 1918–1992.** NTM, Praha 2022, ISBN 978-80-7037-349-1 (celkem 306 s.) + aj resumé.

KOBER, Jan (ed). *Republika v pohybu*. Vydání první. Praha: Academia, 2022. ISBN 978-80-200-3258-4 (celkem 483 s.).

CARDOSO DE MATOS, Ana, FONTANA, Giovanni Luigi, NEGRE, Valérie (eds.). *Trajectoires des matériaux et des objets: usages, transformation et réemplois*. Pôle éditorial de l'université de Technologie de Belfort-Montbéliard, Coédition UTBM – l'Université Paris 1 Panthéon-Sorbonne, Belfort 2022, p. ISBN 979-10-91901-59-8 (ouvrage papier), ISBN 979-10-91901-60-4 (ouvrage PDF), ISBN 979-10-91901-61-1 (ouvrage papier et PDF)

Doktorand DSP HVT FEL ČVUT v Praze, Mgr. David Hamr, připravil ve spolupráci s M. Efmertovou a J. Hájkem podcast významné jubilující osobnosti hospodářských dějin, pana prof. Ing. Václava Průchy, DrSc., který bude dostupný na webových stránkách www.shsd.cz

V souvislosti se spolupráci s Radou vědeckých společností oznámila M. Efmertová povinnost SHSD ČR uvést na webových stránkách RVS na začátku ledna 2023 ucelené informace o publikační, vědecké, výstavní a další odborné činnosti členek a členů SHSD ČR. **V této souvislosti bude členské základně rozeslán hromadný e-mail.**

Ad 3) Hospodářské dějiny / Economic History – časopis SHSD ČR.

O vědeckém časopise SHSD ČR referoval jeho vedoucí vědecký redaktor, pan dr. Jan Hájek. Na úvod oznámil, že vydávání nových čísel časopisu je v mírném časovém skluzu z důvodu opožděného získání finančních prostředků, který byl způsoben rozpočtovým provizoriem v ČR. V současné době se na prvním čísle ročníku 2021 dokončují korektury. Druhé číslo toho roku bude věnováno významným hospodářským historikům Vlastislavu Lacinovi, Václavu Průchovi a Zdeňku Jindrovi. První číslo ročníku 2022 je už téměř zaplněno a druhé číslo ročníku 2022 bude obsahovat příspěvky z konference v Ústí nad Labem.

Dále zmínil spolupráci s Radou vědeckých společností, která na příští rok zmenšila finanční příspěvek pro SHSD a je proto potřebné cca 30 % nákladů na vydávání časopisu HD/EH zaplatit z vlastních zdrojů. Mnohé vědecké instituce však pro finanční škrty zastavují odebírání časopisu.

Jan Hájek také zmínil, že v rámci doplnění chybějících čísel HD/ED bylo prof. Alešem Zářickým vydáno číslo 1/2017. Číslo vzniklo v Ostravě, a proto i vzhledem k dataci čísla formát časopisu podržel svůj původní (menší) tvar.

Na závěr svého vystoupení J. Hájek požádal účastníky o zaslání zpráv o konferencích a vydaných publikaích, aby byla zachována současná odborná úroveň časopisu. Na to navázala M. Efmertová, která požádala přítomného J. Láníka o sepsání zprávy k nově otevřené expozici Armádního muzea a vyzvala kolegy ze Slovenska o sdělení aktualit ve slovenské historiografii. Informovala též o tom, že ji Rada vědeckých společností doporučila zvýšit členských poplatků, aby bylo možno časopis nadále financovat. V rámci SHSD se zatím k tomuto kroku přistupovat nebude.

Ad 4) Administrativní záležitosti – přihlášky nových členů a členské poplatky v SHSD ČR.

M. Efmertová informovala o schválení přijetí šesti nových členů výborem SHSD a účastníkům připomenula povinnost pravidelného placení členských poplatků (vždy k 30.6. daného kalendářního roku). Takto získané peníze se uplatňují zejména na vydávání časopisu HD/EH, proto je včasné uhrazení členských poplatků tak důležité. Dále sdělila, že revize hospodářské činnosti SHSD proběhne 4.1.2023

s oznámením výsledku RVS. Poděkovala kolegyním a kolegovi z Archivu Národní banky za pomoc s plánovanou revizí.

Ad 5) Různé

M. Efmertová referovala o snaze zachytit paměti významných historiků hospodářských dějin. V tomto směru byl na podzim 2022 nahrán podcast s prof. Václavem Průchou a v dohledné době se ve spolupráci s I. Jakubcem plánuje zaznamenání vzpomínek prof. Zdeňka Jindry.

Další setkání bude oznámeno hromadným e-mailem.

Zapsal: Martin D. Hrtus, dne 29.11.2022

Doplnila: Marcela Efmertová, dne 7.12.2022